

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	1	2	2
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester

1046

GEOGRAPHY (In all Mediums)

Paper : III-Physical Geography-II

(Climatology & Oceanography)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 60

Note :- (i) Attempt five questions in all.

(ii) Question No. I is compulsory. Select one question from each of the four Sections.

(iii) Credit will be given for suitable maps and diagrams.

(iv) Students are allowed to use unmarked/transparent stencils and coloured pen/pencils.

(v) For USOL, reappear/improvement candidate who has not been assessed earlier for internal assessment the question paper in their case shall be of maximum marks allotted to the paper concerned.

I. Attempt any ten of the following in about 25 words each :

(i) Climate

(ii) Insolation

(iii) Inert gases

(iv) Precipitation

(v) Normal lapse rate

(vi) Fog

(vii) Freezing point

- (viii) Dew point
- (ix) Relative humidity.
- (x) Global warming
- (xi) Spring tide
- (xii) Plankton
- (xiii) Doldrums
- (xiv) Coral
- (xv) Atoll. 10×2=20

SECTION-I

- II. What is Atmospheric Temperature ? Discuss the various factors controlling the temperature of a place. 10
- III. Define Atmosphere. Describe in detail the structure of the atmosphere with the help of a suitable diagram. 10

SECTION-II

- IV. Define Condensation. Describe in detail the various forms of condensation. 10
- V. Differentiate between temperate and tropical Cyclone. Discuss the formation of temperate cyclone with the help of suitable diagrams. 10

SECTION-III

- VI. Describe in detail the various topographical features of ocean floor. 10
- VII. What is meant by salinity of Ocean Waters ? Describe the various factors controlling the salinity of Ocean Waters. 10

SECTION-IV

VIII. Oceans are the storehouse of future resources ? Explain. 10

IX. Define Ocean Currents. Discuss the various causes of the origin of the Ocean Currents. 10

(हिन्दी माध्यम)

- Note :-**
- (i) Attempt **five** questions in all.
 - (ii) Question No. **I** is compulsory. Select **one** question from each of the four Sections.
 - (iii) Credit will be given for suitable maps and diagrams.
 - (iv) Students are allowed to use unmarked/transparent stencils and coloured pen/pencils.
 - (v) For USOL, reappear/improvement candidate who has not been assessed earlier for internal **assessment** the question paper in their case shall be of maximum marks allotted to the paper concerned.

- I. कोई दस भाग करो। हरेक भाग का उत्तर 25 शब्दों में दो :-
- (i) जलवायु
 - (ii) आतपन
 - (iii) अक्रिय गैसें
 - (iv) अवक्षेपण
 - (v) साधारण ताप हास दर

- (vi) कोहरा
- (vii) हिमांक बिन्दु
- (viii) ओस बिन्दु
- (ix) सापेक्ष नमी
- (x) विश्व तापन
- (xi) पूर्ण ज्वारभाटा
- (xii) सूक्ष्म-जलजीव
- (xiii) शांत खंड
- (xiv) प्रवाल मूँगा
- (xv) वलीय प्रवालद्वीप।

10×2=20

भाग-I

- II. वायुमंडलीय तापमान क्या है ? किसी स्थान के तापमान को नियंत्रित करने वाले विभिन्न कारकों पर चर्चा करो। 10
- III. वायुमंडल को परिभाषित करो। उपयुक्त रेखाचित्र की सहायता से वायुमंडल की संरचना का सविस्तार वर्णन करो। 10

भाग-II

- IV. संघनन को परिभाषित करो। संघनन के विभिन्न रूपों का सविस्तार वर्णन करो। 10
- V. शीतोष्ण और उष्णकटिबन्धी चक्रवात में क्या अंतर है ? उपयुक्त रेखाचित्र की सहायता से शीतोष्ण चक्रवात की रचना पर चर्चा करो। 10

भाग-III

VI. सागरी तल के विभिन्न भू-आकृतिक लक्षणों का सविस्तार वर्णन करो।

10

VII. समुद्र के पानी की लवणता से क्या तात्पर्य है ? समुद्र के पानी की लवणता को नियंत्रित करने वाले विभिन्न कारकों का वर्णन करो।

10

भाग-IV

VIII. सागर भावी साधनों के भंडार हैं। व्याख्या करो।

10

IX. सागरी तरंगों को परिभाषित करो। सागरी तरंगों की उत्पत्ति के विभिन्न कारकों पर चर्चा करो।

10

(पंजाबी अठुव्वाट)

Note :- (i) Attempt **five** questions in all.

(ii) Question No. I is compulsory. Select **one** question from each of the four Sections.

(iii) Credit will be given for suitable maps and diagrams.

(iv) Students are allowed to use unmarked/transparent stencils and coloured pen/pencils.

(v) For USOL, reappear/improvement candidate who has not been assessed earlier for internal assessment the question paper in their case shall be of maximum marks allotted to the paper concerned.

I. ਕੋਈ ਦਸ ਭਾਗ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਦਾ ਉੱਤਰ 25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਓ :

- (i) ਜਲਵਾਯੂ
- (ii) ਸੂਰਜੀ ਤਾਪ
- (iii) ਅਕ੍ਰਿਆ ਗੈਸਾਂ
- (iv) ਅਵਖੇਪਣ
- (v) ਸਾਧਾਰਨ ਤਾਪ ਘਟਣ ਦਰ
- (vi) ਧੁੰਦ
- (vii) ਹਿਮਾਂਕ ਬਿੰਦੂ
- (viii) ਤਰੇਲ ਬਿੰਦੂ
- (ix) ਸਾਪੇਖ ਨਮੀ
- (x) ਵਿਸ਼ਵ ਤਾਪਣ
- (xi) ਪੂਰਨ ਜਵਾਰਭਾਟਾ
- (xii) ਮਹੀਨ ਜਲ-ਜੀਵ
- (xiii) ਸ਼ਾਂਤ ਖੰਡ
- (xiv) ਪ੍ਰਵਾਲ ਮੂੰਗਾ
- (xv) ਵਲਦਾਰ ਪ੍ਰਵਾਲ-ਦੀਪ।

10×2=20

ਭਾਗ-I

- II. ਵਾਯੂਮੰਡਲੀ ਤਾਪਮਾਨ ਕੀ ਹੈ ? ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਕਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
- III. ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਉਪਯੁਕਤ ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ-II

- IV. ਘਣੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਘਣੀਕਰਨ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10
- V. ਸ਼ੀਤੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਊਸ਼ਣ-ਕਟੀਬੰਧੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ? ਉਪਯੁਕਤ ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ੀਤੋਸ਼ਣ ਚੱਕਰਵਾਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ-III

- VI. ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਲ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਭੂ-ਆਕ੍ਰਿਤਿਕ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10
- VII. ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਵਣਤਾ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ? ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਵਣਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ-IV

- VIII. ਸਾਗਰ ਭਾਵੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ। ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10
- IX. ਸਾਗਰੀ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਸਾਗਰੀ ਤਰੰਗਾਂ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਕਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10